

HÅNDBOG

VEJVISNING FOR MENNESKER MED BEVÆGEHANDICAP

ANLÆG OG PLANLÆGNING

DECEMBER 2017

VEJREGLER

FORORD

Denne håndbog om vejvisning for mennesker med bevægehandicap indgår i nedenstående serie af håndbøger om Vejvisning:

- Generelt om vejvisning på almindelige veje
- Tavletyper for vejvisning på almindelige veje
- Vejnavneskilte og husnumre
- Servicevejvisning på almindelige veje
- Vejvisning for cyklister
- Vejvisning på ride- og vandreruter
- Vejvisning for særlige køretøjer
- Vejvisning på motorveje
- **Vejvisning for mennesker med bevægehandicap**
- Parkeringsvejvisning

Udover vejregelhåndbøgerne i serien findes der følgende supplerende udgivelser:

- Tavletyper for vejvisning på almindelige veje – tegningsbilag
- Vejvisning for cyklister samt vejvisning for vandre- og rideruter – tegningsbilag
- Vejvisning på motorveje – tegningsbilag
- Vejvisning i byer og åbent land - eksempelsamling

Håndbogen er udført under vejregelgruppen om Vejafmærkning, der i perioden havde følgende sammensætning:

Civilingeniør Thorkild Vestergaard, Viborg Kommune (Formand)
Afmærkningstekniker Pia Brix, Vejdirektoratet (Projektleder)
Projektleder Lars Testmann, Rambøll (Fagsekretær)
Politiassistent Carl Aage Christensen, Nordjyllands Politi
Civilingeniør Maj-Britt Køppen Andersen, Roskilde Kommune
Landinspektør Jakob Risager, Aalborg Kommune
Civilingeniør Caroline Eiler Gotved, Københavns Kommune
Teknisk assistent Annette Rix Nissen, Vejen Kommune
Teknisk assistent Hanne Brauner Højmark, Vejdirektoratet

Konsulent:

Lars Testmann, Rambøll

INDHOLDSFORTEGNELSE

0	INDLEDNING	4
0.1	Håndbogens status	4
0.2	Ændringer i forhold til 2016 udgaven	4
1	FÆRDSELSTAVLER OG VEJVISNING FOR MENNESKER MED BEVÆGEHANDICAP	5
1.1	Adgangsforhold for invalidebiler	5
1.2	Parkering	6
1.2.1	Vejvisning til parkeringspladser med handicapparkering	6
1.2.2	Afmærkning af parkeringspladser med handicapparkering	9
1.3	Vejvisning af kørestolsrute	11
1.4	Servicevejvisning	13
1.5	Informationstavler og –foldere	14
1.6	Vejarbejder	15
1.7	Anden afmærkning	15

0 INDLEDNING

Denne håndbog omfatter anbefalinger til etablering af vejvisning for mennesker med bevægehandicap.

0.1 Håndbogens status

Håndbogen indeholder vejledninger og bindende bestemmelser. De bindende bestemmelser er vist med grå markering og kildeangivelse som vist i følgende eksempel.

Bekendtgørelse om vejafmærkning, § 23, om E 23 Vejledning for invalide:

Der kan på tavlen anføres symbol for rampe og på en undertavle rampehældningen. Ved parkeringsbåse kan der på undertavle angives, at reservationen gælder et eller flere bestemte køretøjer jf. færdselslovens § 92, stk. 3.

Kilde: BEK nr. 1193 af 21. september 2016

Den øvrige tekst har status af vejledninger, gode råd og eksempler.

0.2 Ændringer i forhold til 2016 udgaven

Der er gennemført en mindre redaktionel opdatering.

1 FÆRDSELSTAVLER OG VEJVISNING FOR MENNESKER MED BEVÆGEHANDICAP

Det er vigtigt at gennemtænke hele rejseruten og sikre den nødvendige færdselsafmærkning og vejvisning i alle led, således at den handicappede kan nå frem til sit mål (og hjem igen) ved egen hjælp på den mest hensigtsmæssige måde.

Bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning, § 420:

Der må kun vejvises for handicappede til bygninger og andre anlæg, der er tilgængelige for handicappede.

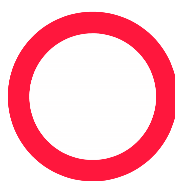
Stk. 2. Offentlige færdselsarealer, der er udformet i overensstemmelse med funktionskravene i vejreglen "Færdselsarealer for alle – Håndbog i tilgængelighed", afsnit 4, anses som tilgængelige for handicappede. Håndbogen findes på Vejdirektoratets hjemmeside.

Stk. 3. Bygninger, der er udformet i overensstemmelse med alment anerkendte funktionskrav som DS 3028:2001 "Tilgængelighed for alle" (Dansk Standard), eller tilsvarende standard anses som tilgængelige for handicappede.

Kilde: BEK nr. 1194 af 21. september 2016

1.1 Adgangsforhold for invalidebiler

Bilister med invalideskilt eller parkeringskort for personer med handicap kan gives tilladelse til at køre, hvor andre ikke må køre fx i naturområder, i gågader, til bygninger m.v. ved opsætning af *C 21 Kørsel i begge retninger forbudt* med undertavle "Invalidebiler undtaget" eller *C 22,1 Motorkøretøj, traktor og motorredskab forbudt* med undertavle "Invalidebiler undtaget". På samme måde kan *E 49 Gågade* forsynes med undertavle "Invalidekørsel tilladt".

**Invalidebiler
undtaget**

*C 21 Kørsel i begge
retninger forbudt*

**Invalidebiler
undtaget**

*C 22,1 Motorkøretøj, traktor
og motorredskab forbudt*

**Invalidekørsel
tilladt**

E 49 Gågade

1.2 Parkering

Standingsning og parkering er reguleret i Færdselslovens § 28-29 og nærmere udmøntet i:

- Bekendtgørelse om vejafmærkning (BEK nr. 1193 af 21. september 2016)
- Bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning (BEK nr. 1194 af 21. september 2016)
- Bekendtgørelse om parkeringskort for personer med handicap (BEK nr. 661 af 11. juni 2010)
- Cirkulæreskrivelse om reservation af parkeringspladser til køretøjer forsynet med invalideskilt. (CIR nr. 92 af 1. august 1988)

Bilister med invalideskilt eller parkeringskort for personer med handicap må typisk holde længere tid på tidsbegrænsede parkeringspladser end andre bilister. Derudover også indtil 15 minutter på steder med parkeringsforbud og i gågader, hvor ærindekørsel er tilladt, samt på steder, hvor alene af- og pålæsning er tilladt for andre. Udover disse generelle regler findes der lokale bekendtgørelser og gågaderegulativer i mange kommuner.

Når kommunen udarbejder en plan for særlige handicapparkeringspladser (invalidevognspladser) kan dette med fordel ske i samarbejde med lokale repræsentanter for handicaporganisationerne. Endvidere anbefales det kommunen at formidle en oversigt over pladserne – fx via hjemmesider, foldere og informationstavler.

1.2.1 Vejvisning til parkeringspladser med handicapparkering

Bekendtgørelse om vejafmærkning, § 23, om E 23 Vejledning for invalide:

Der kan på tavlen anføres symbol for rampe og på en undertavle rampehældningen. Ved parkeringsbåse kan der på undertavle angives, at reservationen gælder et eller flere bestemte køretøjer jf. færdselslovens § 92, stk. 3.

Kilde: BEK nr. 1193 af 21. september 2016

Bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning, § 421:

Vejvisning til parkeringspladser med handicapparkering skal ske ved brug af E 33,1 og E 23 Vejledning for invalide, forsynet med undertavle UD 1.

Stk. 2. Tavlerne E 33 og E 23 skal være 30 x 30 cm eller 50 x 50 cm.

Stk. 3. På tavlen skal pil og køreretning for kørestol vende samme vej.

Stk. 4. Der må kun vejvises til parkeringspladser, hvor der er handicapparkeringspladser, der opfylder kravene i § 193, stk. 2.

Kilde: BEK nr. 1194 af 21. september 2016

E 33,1 Parkering

E 23 Vejledning for invalide

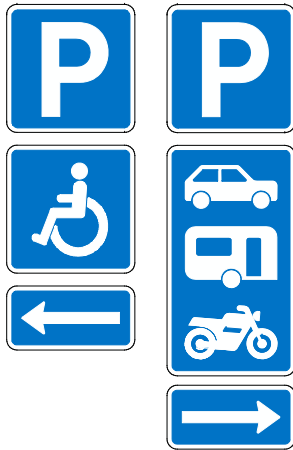

Henvisningstavlen placeres så den kan ses, om nødvendigt på høj stander. Ved henvisning til parkeringsplads, hvor der kun er parkering for invalidebiler, kan forvarsling med undertavlen *U 1,2 Afstand* benyttes.

Hvis det er nødvendigt at understrege, at andre biler ikke må køre ind på parkeringspladsen suppleres med *C 21 Kørsel i begge retninger forbudt* med undertavle eller *C 22,1 Motorkøretøj, traktor og motorredskab forbudt* med undertavle – se figur 1.1.

På rastepladser og lignende, hvor forskellige slags køretøjer skal vises i hver sin retning, kan pikto-grammerne kombineres.

1.2.2 Afmærkning af parkeringspladser med handicapparkering

Etableres handicapparkeringspladser på kørebanearealer (kantstensparkering), afmærkes båsene med *E 33 Parkering* og *E 23 Vejledning for invalide*. Tavlerne kan suppleres med kørebaneafmærkning *V 23 Invalidesymbol*, der kan være med til at tydeliggøre, at pladserne kun må benyttes af handicappede.

Bekendtgørelse om vejafmærkning, § 23, uddrag om *E 33 Parkering*:

Hvor *E 33* suppleres med undertavle *E 23 Vejledning for invalide*, angiver dette, at parkeringsarealet kun må benyttes til standsning og parkering af køretøjer, som er forsynet med en i medfør af færdselslovens § 88 a udstedt tilladelse.

Kilde: BEK nr. 1193 af 21. september 2016

Bekendtgørelse om vejafmærkning, § 56, uddrag om *T 33 Parkeringsbås*:

Er parkeringsbåsen forsynet med *V 23 Invalidesymbol*, angiver dette, at den kun må benyttes til standsning og parkering af køretøjer, der er forsynet med en i medfør af færdselslovens § 88 a udstedt tilladelse.

Kilde: BEK nr. 1193 af 21. september 2016

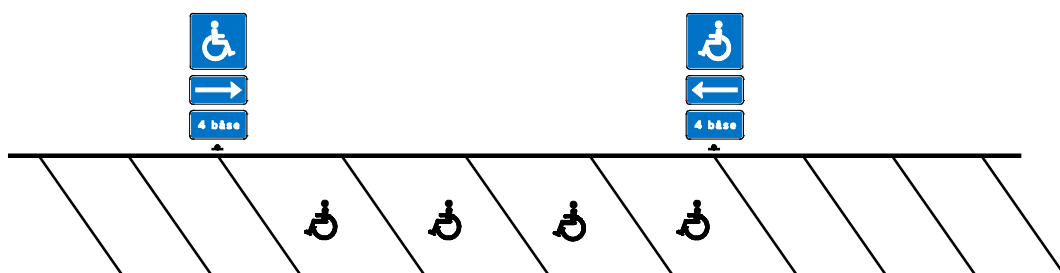

Etableres handicapparkering på parkeringspladser, hvor én eller flere båse kun må benyttes af køretøjer med invalideskilt eller parkeringskort for personer med handicap, afmærkes båsene med *E 23 Vejledning for invalide*. Afmærkning med *E 23* alene uden samtidig opsætning af *E 33* kan også anvendes uden for parkeringspladser på steder, hvor det er entydigt, at der er tale om et parkeringsareal.

Parkeringsarealer forbeholdt køretøjer med invalideskilt eller parkeringskort for personer med handicap kan afmærkes med *V 23 Invalidesymbol* alene eller som supplement til *E 23 Vejledning for invalide*. Afmærkes et parkeringsareal alene med *V 23* uden *E 23* vil der dog være risiko for at pladsen benyttes af andre trafikanter, når arealet er dækket af sne.

En handicapparkeringsplads, der alene afmærkes med *E 23 Vejledning for invalide*, kan tidsbegrænses ved hjælp af en undertavle. Pladsen vil dermed kun være en handicapparkeringsplads i et givent tidsrum, og en almindelig parkeringsplads i den øvrige tid. Løsningen benyttes typisk i tættere byområder, hvor der med fordel kan ske en dobbeltudnyttelse af parkeringspladserne fx ved den handicappedes bopæl eller arbejdsplads.

Det er vigtigt at sikre, at afmærkningen af parkeringspladserne forbeholdt køretøjer med invalideskilt eller parkeringskort for personer med handicap tydeligt viser, hvilke parkeringsarealer, der er omfattet.

Figur 1.3. Eksempel på angivelse af antal båse til handicapparkering vha. undertavle. Tavlerne bør sættes på høje standere, så de er synlige fra alle fire båse afmærket til handicapparkering.

Der opsættes ikke undertavle på *E 33,1 Parkering* og *E 23 Vejledning for invalide* om at invalideskilt eller parkeringskort for personer med handicap er påkrævet.

E 33,1 Parkering og E 23 Vejledning for invalide bør kun benyttes til afmærkning af handicapparkeringspladser, hvis fysiske udformning tillader handicappede at parkere og forlade og atter komme ind i køretøjet på en overkommelig og forsvarlig måde. Handicapparkeringspladserne placeres tættest muligt på trafikmålet og adgangen udføres handicapegnet.

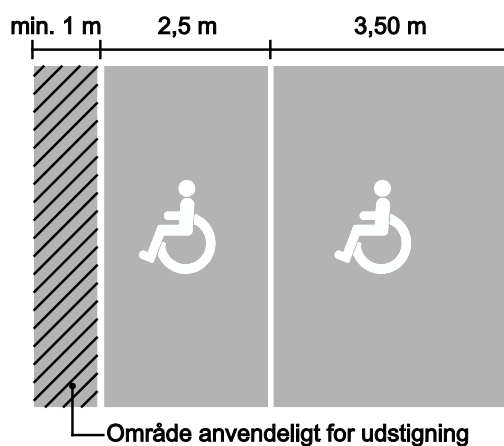
Bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning, § 193:

Parkeringsbåse skal have dimensioner, så relevante køretøjer kan holde inden for båsen, jf. bekendtgørelse om vejafmærkning.

Stk. 2. Bredden af parkeringsbåse for handicappede skal være mindst 3,5 m. Bredden kan dog reduceres med op til 1 m, såfremt der findes tilstødende område af samme størrelse, der er anvendt til udstigning. Parkeringsbåsen skal være så lang at relevante køretøjer kan holde inden for båsen, jf. bekendtgørelse om vejafmærkning.

Stk. 3. Når der reserveres en handicapparkeringsplads til ét bestemt køretøj, kan vejmyndigheden efter konkret vurdering fravige kravet om en min. bredde på 3,5 meter.

Kilde: BEK nr. 1194 af 21. september 2016

Figur 2.2. Bredder på parkeringsbåse for handicappede.

1.3 Vejvisning af kørestolsrute

Bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning, § 422:

Vejvisning for kørestolsbrugere skal ske ved brug af tavle *E 23 Vejledning for invalide*.

Stk. 2. På tavlen skal pil UD 1 og køreretning for kørestol vende samme vej.

Stk. 3. Undertavler skal have samme bredde som øvrige tavler.

Kilde: BEK nr. 1194 af 21. september 2016

Tavlen bør placeres 1,25 m over vej/sti/fortov målt til underkant af hovedtavle og den placeres uden for færdselsarealet. Når tavlerne placeres i samme højde, er det lettere for brugeren at få øje på dem. Skulle lokale forhold tale for en lavere placering, bør det sikres, at tavlerne ses tydeligt. Vejvisningen kan også være relevant for folk med rollatorer, barnevogne, stokke, bagage m.v.

Tavlestørrelser for *E 23 Vejledning for invalide* bør være: 10 x 10 cm, 20 x 20 cm eller 30 x 30 cm afhængig af læseafstand. Typisk kan man fra en parkeringsplads starte med den store størrelse og så benytte den lille på selve ruten undervejs. Dog må tavlen ikke kunne ses fra kørevej, så den forveksles med henvisning til handicapparkeringsplads.

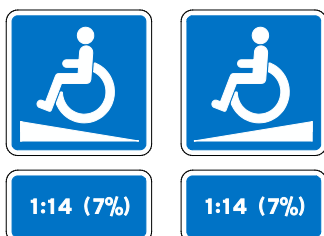
Pil kan evt. være på samme tavle, men visuelt adskilt med hvide rammer. På undertavle kan angives, hvortil der vejvises og evt. afstand. Afstande kan efter behov angives i m i stedet for km.

Med hensyn til skriftstørrelser m.v. henvises til håndbog om Vejvisning for cyklister.

Hvis vejen til et vejvist mål (for andre brugere) ender i en trappe eller anden barriere, bør der gives en alternativ rute for kørestolsbrugere. Tavlen anvendes kun, hvor kørestolsbrugere m.v. skal benytte anden rute end andre trafikanter eller for at opretholde kontinuitet i vejvisningen.

Som rutevejvisning kan tavlen suppleres med afstandstavle som undertavle. I særlige tilfælde kan rutenavn/nummer benyttes.

Hvis en rampes eller rutes fald/stigning undtagelsesvis overstiger 1:20 (5 %) angives den maksimale stigningsgrad på undertavle, fx 1:14 (7 %). Tavlerne placeres senest ved sidste mulighed for at vælge alternativ rute.

1.4 Servicevejvisning

Servicetavler, der kan være af interesse for kørestolsbrugere:

Handicaptolet

Bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning, § 423:

Der må kun vejvises til handicaptolletter med M 46 WC, hvis:

- 1) adgangen til toilettet er udformet i overensstemmelse med funktionskravene i vejreglen "Færdselsarealer for alle – Håndbog i tilgængelighed", afsnit 4, og
- 2) toilettet er udformet i overensstemmelse med funktionskravene i "Færdselsarealer for alle – Håndbog i tilgængelighed", afsnit 4.11. Håndbogen findes på Vejdirektoratets hjemmeside.

Kilde: BEK nr. 1194 af 21. september 2016

Tavlen kan benyttes i forbindelse med rastepåklædninger på alle veje inkl. motorveje.

Strandfortov og gitterriste til vandet

Det er vigtigt at skelne mellem strandfortov, der betyder at kørestolsbrugere kan komme ned til vandet og tilbage igen, og gitterrist, som betyder at kørestolsbrugere kan komme i vandet og op igen.

Fiskesø med platform for handicappede

Tavlekombinationen benyttes ved tilkørselsvejen til fiskesøen.

Andre M-tavler

Andre M-tavler kan ligeledes forsynes med undertavle til orientering om adgang for handicappede trafikanter.

Det er vigtigt, at de pågældende servicefaciliteter opfylder funktionskrav i Udearealer for alle – sådan planlægges et tilgængeligt udemiljø (DS 105:2012). Der henvises i øvrigt til bestemmelserne i håndbog om Servicevejvisning på almindelige veje.

1.5 Informationstavler og –foldere

Informationstavler bør placeres i 1,25 meters højde til midt på tavlen og udformes så kørestolsbrugere kan komme til at læse dem.

Endvidere bør der være jævn og fast belægning foran og ved tavlen, og det skal være muligt i kørestol at kunne komme derhen. Tavlen må ikke være til gene for andre trafikanter, herunder synshandicappede.

Der kan – på mindre områdetavler – medtages kørestolsruter, gangruter inkl. angivelse af borde og bænke, handicapparkering, handicaptolletter osv. I stifoldere, vandretursfoldere m.v. bør det så vidt muligt vises, hvilke dele af et stinet/ruteforløb, der er tilgængelige med kørestol.

Naturstyrelsen har information med i alle nye vandretursfoldere om tilgængelighed for kørestolsbrugere inkl. stigningsforhold.

1.6 Vejarbejder

Midlertidig vejvisning skal etableres – også for handicappede – i forbindelse med vejarbejder.

Bekendtgørelse om afmærkning af vejarbejder mv., § 49:

Ved vejarbejder, hvor kørestolsbrugere ikke kan følge den midlertidige vejvisning for fodgængere og cyklister, skal der vejvises særligt for kørestolsbrugere.

Stk. 2. Veje, der anvises særligt for kørestolsbrugere, skal være udformet i overensstemmelse med funktionskravene i "Vejreglen, Anlæg og planlægning, Vejregler Fælles for by og land, Færdselsarealer for alle – Håndbog i tilgængelighed". Vejreglen findes på Vejdirektoratets hjemmeside.

Kilde: BEK nr. 818 af 22. juni 2017

Hvor fodgængere henvises til modsatte fortove, skal der etableres ramper til kørestolsbrugere. Alternativt skal kørestolsbrugere vejvises ad en alternativ rute. På samme måde bør der tages hensyn til andre handicapgrupper.

1.7 Anden afmærkning

Normalt betyder *E 18,1* tavlen, at der er passage for fodgængere og cyklister. Hvis passagen ikke opfylder krav til niveauspring og belægning for kørestole bør der benyttes undertavle med tekst: "Ikke gennemfart for kørestole".

I henhold til Færdselsarealer for alle er tilgængelighed kun sikret uden niveauspring samt ved stigninger på max 1:20 og en belægningsbredde på min. 0,9 m. Der anbefales dog en bredde på 1,2m.

Belægningen skal være jævn, fast og skridsikker. Belægningens jævnhed er en kombination af selve belægningsmaterialets overflade, og antallet og bredden af fuger. Brosten, chaussésten eller lignende belægninger bør generelt ikke anvendes i gangbaner, medmindre de er savede og jetbrændte.

Niels Juels Gade 13
Postboks 9018
1022 København K
Telefon 7244 3333

vd@vd.dk
vejdirektoratet.dk

vejregler@vd.dk
vejregler.dk

EAN: 9788793394766

